

УДК 821.161.2:[008:2-726.1](477.51)»16»
DOI 10.31654/2520-6966-2024-24F-110-302-303

Пугач В. М.

кандидатка філологічних наук, доцентка кафедри української мови, методики її навчання та перекладу Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя

Рецензія

**на монографію «3 молитвою за Україну: Церковно-культурні діячі Північного Лівобережжя XVII століття»
доктора філологічних наук, професора кафедри літератури,
методики її навчання, історії культури та журналістики
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
Самойленка Григорія Васильовича (Ніжин, 2023)**

Монографія доктора філологічних наук, професора кафедри літератури,

методики її навчання, історії культури та журналістики Г. В. Самойленка є історико-культурним дослідженням творчості видатних імен на теренах української літературознавчої думки. Це Л. Баранович, Й. Галятовський, Д. Туптало, Л. Крщонович, О. Бучинський-Яскольд та І. Величковський. Цих видатних постатей об'єднує часопростір Чернігівщини XVII сторіччя.

Автор вибудовує своє дослідження за хронотопним аналізом як формотворчою категорією художнього тексту із залученням комплексного літературознавчого аналізу кожної постаті, присвячуючи окремі розділи ґрунтовній біографічній розвідці та літературному доробку кожного автора.

Кожна постать подана в історико-культурному контексті епохи, що охоплює XVII ст.: це період утрати Україною незалежності як наслідок спілки з Московією, згортання суспільно-політичного та культурного життя.

Дослідник у своїй монографії прагне оцінити громадянський та літературний доробок кожного автора й доходить висновку, що одним із критеріїв єднання є Україна, турбота про її майбутнє, подвижництво в ім'я майбутнього. Імена видатних постатей поєднує творчий стиль бароко.

Г. В. Самойленко детально аналізує багатогранну творчість названих авторів, виявляє ознаки бароковості у творчості кожного з них, засвідчує їхній вагомий вклад у розвиток староукраїнської мови шляхом активного творення багатьох літературних жанрів (панегірики, духовна проза, проповідницька проза, п'єси тощо) і доходить

логічного висновку щодо формування протягом XVII ст. Чернігівської літературної школи бароко.

На багатому джерельному матеріалі Г. В. Самойленко доказово стверджує цю думку. Він аналізує тісний зв'язок між розвитком бароко та суспільною ситуацією в Україні, підкреслює європейськість видатних діячів у контексті розв'язання морально-естетичних проблем, їхню жертвовність, гуманні принципи, антропоцентризм їхньої творчості.

Важливим складником аналізу є долучені різножанрові тексти творів, що слугують багатим ілюстративним матеріалом, адже письменники барокового брали теми для своїх творів із сучасного їм життя, а особливостями композиції їхніх творів було поєднання непоєднуваного: добра і зла, прекрасного й потворного, високого й низького.

Г. В. Самойленко ретельно опрацював ключові монографічні історико-документальні та літературно-критичні дослідження, що надало авторові змоги сформувані власне бачення культурологічного дослідження регіону в контексті історії українського бароко, яке взяло на себе важливі функції гуманізації духовної культури в Україні, зокрема літератури.

Виклад у монографії своїм цілісним універсальним структуруванням історичного та літературознавчого матеріалу забезпечує наукову новизну здобутих матеріалів та заслуговує рекомендації до друку.

Puhach V. M.

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor at Chair of Ukrainian Language, Methods of Its Teaching and Translation of Nizhyn Mykola Gogol State University

Review of the Monograph «With The Prayer for Ukraine: Church and Culture Figures of North Left-Bank Ukraine of the 17th Century» by Hryhorii Samoilenko, Doctor of Philological Sciences, Professor at Chair of Literature, Methods of Its Teaching, History of Culture and Journalism of Nizhyn Mykola Gogol State University (Nizhyn, 2023)